

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz),
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos, e. titkárhoz)
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Nagy Ferencz**,
Szabó Samu, **Szentgyörgyi József**.

Hivatalos értesítés.

A nagyméltóságú földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi ministerium i. 18.712 sz. alatt kelt magas intézkedésével megengedte, hogy három darab fiatal mezőhegyesi tenyészbika a Tordán tartandó vándorgyűlésen elárvereztessék.

Az árverés napjával és órájával 1875. évi szeptember hó 30-dika délután 4 óra, helyeül pedig a tordai megyeház udvara tüzetik ki.

Az árverezni kívánó t. községek és magánosoknak ezennel szives figyelmükbe ajánlatik, miszerint kellő igazolás és biztosítás mellett a vételösszeg három egyenlő részletben is fizethető, mégpedig az első részlet leverés után azonnal, a második 1875. december hó 31-én, a harmadik végre 1876. december hó 31-én.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvártn, 1875. szeptember hó 6-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor, s. k.
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos, s. k.
egyleti titkár.

A kézi cséplőgépekről.

Azon, majdnem felszámíthatatlan előny által, melyet a gőzcséplőgépek felléptükkor és azóta a nagy birtokok számára juttattak, igen megkönnyebült ezek sorsa s üzletvitelük az idő s erő, tehát pénzbeli nyereségük által egyszerűbb és sokkal jobboldalmazóbb is lön, mint azon megelőző korban, midőn a már kész, érett termények elcsépelése s így hasznosíthatására majdnem ugyanannyi, ha nem több idő igényeltetett, mint azok termelésére. A cséplés, nyomtatás bajai, mondhatnók kinjai, egy nagy birtokon valóban nehezek voltak akkor, midőn a gépészet leghathatósabb segédeszköze, a cséplőgép, de különösen a gőzcséplőgép, a gazdaközönség előtt még ismeretlen volt.

Nem nagy idő, évünkkel épen huszadik éve annak, midőn az 1855-ki párisi közkiállításon a gőzmozdonnyal párosult cséplőgép bemutatást nyert. De még később az 1862-ki londoni közkiállítás óta jelentek meg e gépek teljes tökélyükben s terjedtek el mindenfelé. S csak e rövid időközre visszajpillantva, el kell ismernünk, hogy e gépeknek csaknem korszakalkotó hatásuk volt a gazdaságra s különösen a nagybirtokra.

Leszorultak a térről a járgányos cséplőgépek, ki kellett a gőzerő utjából térniök. A nagybirtokok gyakran óriási termései néhány hét alatt a piacra vihették lőnek. Az árviszonyok legkedvezőbb voltának felhasználása módjába esett a gőzcséplővel ren-

delkező birtokosnak s így ezres hasznoknak lehetett urává a gyors munka által.

Azonban míg a kor s annak ily hasznos alkotásai a nagybirtokosnak ily hatalmas emeltyüket szolgáltatottak, addig a kisbirtokos még igen közeli napjainkig a gyors cséplési munka előnyében nem részesülhetett. Nem volt számára oly segédeszköz, melylyel cséplési munkáját gyorsíthatta volna.

Jelenleg azonban a birtokosok ezen osztálya számára is megvan a gépészet alkotása a kézi cséplőgépekben s csak megismerésre s használatba vételre várnak, hogy előnyük érezhetővé váljék.

Korántsem szabad gondolnunk, hogy e gépek oly eredményeket tüntessenek fel aránylag is, mint a gőzcséplőgépek. Ezt már a hajtóerő mivolta sem engedi meg. A majdnem korlátlan gőzerő, az igen korlátolt emberi karerővel párhuzamba sem állítható s így nem azok eredményei se. De tekintve azon körülményt, hogy a kézi cséplőgépeknél egy bizonyos számú emberi erő előnyösebben, nagyobb munkaeredménnyel foglalkozhatik, semmint pusztán a kézi cséplésnél; tekintve azt, hogy e gépek jobb munkát végeznek, mintsem a kézi cséplő vagy nyomtatás; tekintve azt, hogy e gépek ára mérsékelte s a kisbirtokos által is könnyen viselhető, és a befektetési tőke már egyrészt a gyors és tisztább cséplési munka által jól kamatoz, de másrészt épen a kisbirtokosok kezében e gépek vagy a társas alapon való beszerzés vagy társas és részes csépeltes által olcsó és hasznos, illetőleg igen jól kamatozó befektetést képezhetnek, e gépek a kisbirtokosokra csak előnyt hozhatnak s elterjedésük közöttük óhajtható. Hogy használatuk kipróbált eredménye nem előnytelen, azt nagy elterjedésük is igazolja, a mennyiben már 1871-ben Csehország és Poroszország kis gazdáinál e gépeket általánosan munkában találtam. Azóta a kézi cséplőgépek bizonyára még nagyobb számmal terjedtek el s hazánkba is sok hozatott be s lett ismeretes gazdáink előtt, de nálunk még újdonságánál fogva sem annyira, a mennyire azt kisbirtokosaink (paraszt gazdáink) száma s érdeke kíváná.

Hogy azonban e gépek is, mint minden egyéb újdonság, csak lassan találják meg utjokat gazdáinkhoz, annak oka a tájékozatlanság, hiány és al-

kalom a megismerésre és természetszerű idegenkedés, mellyel nálunk az új találmányok iránt részint hagyományos tulajdonságból, részint a csalatkozás kikerüléséből folyólag viseltetnek. De, hogy — legalább közvetlen körünkben — mindezeket segítve legyen, e gépeknek különböző szerkezetű példányait két helybeli üzlettulajdonos ur szivességéből sikerült összegyűjtenem s azokat munkában az érdeklődőknek bemutathatnom. A gépeknek e szemmel kísért munkái nyomán leszek azok munka eredményeit elmondandó.

Mielőtt ezt tenném, a gépek szerkezetéről kell egyetnást megérintenem. Kézi cséplőgépeknél általában a szeges dob rendszer (amerikai) van elfogadva. A verőléczes (skót) rendszertől az itt kifejthető forgási sebesség csekélyebb volta miatt tértek el. A szegék rendszerint üres vashengerbe erősítvék, melyet felülről a dobkerülete 8—10-ed részeig a szintén szeges kosár takar. A szegek majd szegletesek, majd gömbölyűek. Az erő átvitel rendszeren fogas kerek segítségével oldatik meg, kétfős átvitelben. Némelyek lendkerékkel is ellátvák, melyek, valamint rendszeren a nagy fogas kerek, veszik fel az ide alkalmazott forgatyi segélyvel az erőt. A kézi cséplőgépek munkája összesen a mag kiverésében áll; a szalmának a szemtől, a szemnek a polyvából való kitisztítása külön teendő. A főrészek szerkesztése, elhelyezése, de anyagában is a gyárosok jobbadán megegyeznek, eltérés csak a részletek kivitelénél mutatkozik. Áttekintés végett az itt megfordult gépek egyes részeinek méreteit a tullan levő táblázat mutatja, melyből nagy különbségek nem tűnnek elő:

Mint e rövid vázlatból látható, a szerkezeti eltérések e gépeknél igen jelentéktelenek. A főrészek méretei majdnem ugyanazok, a tengelyek beágyazása egész perselyekbe, a dobtengely állíthatása jobbra vagy balra a tengely agy végére alkalmazott csavarral, a kosár leszorítása vagy fölengedése a két oldalon lévő állító csavarokkal, mindegyiknél egyformán van kivéve. Különbségek a keret anyagánál s a kerek elhelyezésénél jönnek elő, a mennyiben Clayton-, Umrath- s Mayer-féléknél fakeret van alkalmazva, míg a Weil- és ismét Mayer-féléknél a keret anyaga s borítóka is vas. A kerek az előbbi két gépnél tengelyükkel vízszintes síkban fekszenek;

F. sz.	A gép és kiállítója	K e r e t			D o b		K o s á r		S z e g e k				K e r e k e k		Fő- galyu alap- tól	Elő- száj nyílás h. sz.						
		hosszú	széles	magas	anyaga	hossza	átmérője	hosszú	széles	száma	sora	alakja	hossza	I. pár az			II. pár az					
1.	Clayton & Shuttleworth-féle Czink K. ur.	134	46	85	Fa	45	29	45	20	34	32	8	4	szegl.	4 1/2	35	7	19	4	58	46	17
2.	Umrath & Co.-féle ifj. Tauffer F. ur.	127	47 1/2	90	Fa	47 1/2	31 1/2	47 1/2	10	28	26	8	4	gömb.	6	38	7	19	4 1/2	58	52 1/2	18 1/2
3.	Weil-féle Czink K. ur.	68	48	45	Vas	45	32	45	21	32	30	8	4	szegl.	5 1/4	38	7 1/2	20	4 1/2	53	47	17
4.	Mayer-féle (Szombahelyi) ifj. Tauffer F. ur.	68	48	45	Vas	45	40	45	20	32	30	8	4	szegl.	5 1/4	38	7 1/2	20	4 1/2	52	45	17

az utóbbiaknál egymás alá alkalmazvák, a hajtóerő némi könnyebbségére.

Umrath kúpídomú (gömbölyü) szegeket használnál, a többiek négyszegleteseket, az előbbiek ütési gyengébbek, könnyebben elsiklanak, az utóbbiak hatásosabban vernek, de néha a magot törhetik is. A dob forgási sebessége függ először a hajtás sebességétől, de ettől eltekintve szerkezetük szerint szintén megegyezik. — Mindezekből ítélve kitűnik, hogy eredmény tekintetében egymással szintén megegyeznek, legalább szerkezeti eltéréseik jelentéktelensége nagy eredmény különbségek okául nem szolgálhat.

A használat ezt igen megközelítőleg igazolta is. Ugyanegy minőségű búzából egy 15 kévés kalangya elcséplésére mindegyiknél egy fél negyed óra volt szükséges. — A gép hajtására, valamint a körülötte végzendő munkára legkevesebb hat ember igényeltetik, kik egymást teendőikben váltogatják.

Hogy mennyire megy e gépek napi munkaeredménye, a mi minden érdeklődőnek első kérdése, az függ a cséplendő gabnának szalmahosszasága és száraz állapotától. Hosszú szalmas gabnának, pl. rozsnak majdnem kétannyi idő kell, mint a rendes szalmájú búzának; árpának, zabnak ismét sokkal kevesebb, mint a búzának. — Nem teljesen száraz gabnánál a munkaeredmény úgy mennyiség, mint minőségben is csökken. Szintén ez az eredménye a lassu hajtásnak is. Általában munkaeredményül egy nyári napra búzából 30—36, rozsból 25—30, árpából 36—40 kalangyát lehet felvenni, ha a mellette való munkások szakadatlanul dolgoznak s akadályok, mellékteendők elő nem fordulnak. Munkaminőség tekintetében pedig oda lehet nyilatkozni, hogy a búzát mindenik gép némi kivánnivalóval cséplli; a legszorosabb beállítás mellett is hagynak szemet, ellenben a rozst, árpát jól és tisztán csépelik.

Ha ezek után a főntebb elősorolt gépek használhatóságáról kell ítéletet mondanunk, úgy azok mind teljesen használhatóknak mondandók, eredményük nagyon kevésben tér el egymástól. Hajtóerő tekintetében a Clayton & Shuttleworth és Umrath-félék több igénynyel vannak, mint a Weil és Mayer-félék. Kiállítás tekintetében nagy szilárdságot és pontos kivített mutatnak a Clayton & Shuttleworth, Weil és Mayer-félék, míg az Umrath féle a gyári gyors előállítást nem tagadhatja meg. Ha mindezek után valamelyiket ajánlanom kellene, úgy ajánlatom a Weil és Mayer-félékre esnék, mely utóbbiak különben a Weil-félék szakasztott képmásai.

Végül köszönetet kell nyilvánítanom t. ifjabb Tauffer Ferencz és Czink K. uraknak, kik a gépek beküldésével módot nyújtottak arra, hogy azok munkáinak bemutatásával az érdeklődőknek tájékozást nyújthattam. Ugyanesak általuk még több gép és eszköz lón beküldve, nevezetesen t. Tauffer urtól egy lóerőre alkalmazott Mayer-féle cséplőgép, mely fölállítva, nálunk megtekinthető, egy Mayer-féle rosta; Czink urtól egy Clayton-féle rosta és egy

osztályzó hengerrosta, egy eke, melyekről adandó alkalommal megemlékezünk.

Kolozs-Monostor.

Vörös Sándor.

Két magtári rovarról. *)

A rovarok közül két nevezetes faj van, mely magtárainkban különböző gabna szemekben jelentékenyebb kárt szokott okozni; nevezetesen a magtári zsuzsok és a gabna moly.

1. A magtári zsuzsok (*Cureulio granarius*, vagy *Calandra granaria*, Schwarzer Kornwurm) az ormányos bogarak családjába tartozik. Minden ormányos bogarat a fej mellső részéből képződött hosszabb vagy rövidebb ormány jellegez, mely ezen kis bogárnál aránylag meglehetősen hosszúságot ér el, s ezen ormány tövében vannak a csápok két oldalt elhelyezve. Az egész bogár hossza nem több egy vonalnál, e mellett igen keskeny, úgy hogy egy lyukas búza szembe bedughatjuk. Fiatal korban világosbarna színű, később sötétebb, végre pedig feketés lesz. Mint minden rovar, úgy ő is szereti a nyugalmat, s ezt legkönnyebben észre vehetjük ha pl. egy gabnával telt hombár oldalait megkopogtatjuk, ekkor ugyanis látni fogjuk, hogy a bogarak csakhamar előjönnek, és menekülést keresnek. Ugyanezért ezen rovar ellen hasznos a gabnának időnkénti forgatása. Ugyancsak a nyugalom iránti előszeretettől történik az is, hogy a gabna tetején soha sem láthatjuk. Mihelyt a melegidő beköszöntött, előjönnek a kitelelt rovarok buvó helyeikből, megeszik a gabnaszemeket, párosodnak, és a nőstény 100—150 tojást rak; de úgy, hogy minden szemre, melyet ő megkezd, csak egy tojás jut, s ezt a mag külső rétege alá szokta elhelyezni. E petéből fehér színű álcák lesznek, melyek vastag szarunemű fejjel, és erős rágó készülékkel vannak ellátva. Ezen álcák az illető gabnaszemben bennmaradnak, azt kivájják, s ugyanitt később bábbá alakulnak; melynek színe az álczáéval egyez meg, t. i. fehér. — Hat hét alatt az egész kifejlődés véget ér, s minden lerakott tojás helyett egy-egy rovar jelen meg, melyek a rombolás munkáját folytatják; majd párosodnak, hat hét múlva ismét új nemzedéket létesítenek. Ha felvesszük, hogy egy bogár átlag 100-at tojik, úgy 6 hét múlva már 100 bogár áll elő, s ezek közül a nőstények egyenként ismét ugyanannyit létesítenek, minél fogva ezen bogár igen könnyen elszaporodhatik gabnáinkban. Ha tehát egyszer ezen bogár magtárainkba befuródott, mi nagyon könnyen megtörténik, akkor igyekeznünk kell, hogy lehetőleg ártására legyünk, mert az utolsó nemzedék ősz felé elrejtí magát a gerendák és deszkák hasadékaiba, s kora tavasszal ismét előjön. A gabnának többszöri forgatása, mint fentebb említettük, akadályozza a rovar kárt okozó működését, kivált ha e műtéthez légvonat is járul, de az álcáknak, melyek el-

rejtve vannak igen keveset árt. A magtáraknak erős téli hidegek idején való szellőztetése megfagyasztja a keresztül telelő nemzedék egy részét. Alkalmaztak némely erős szagú anyagokat is, mint pl. terpentint, foghagymát stb. de ezeknek csak addig volt hatásuk, míg erejük lényegesen nem csökkent. Tény továbbá az, hogy a zsuzsok nem mutatkozott oly helyeken, melyeken régi építkezési szokások szerint füst volt keresztül vezetve.

Ha az ember hasonló s kevésbé alkalmatlan eljárást akar használni, célszerű a gerendákat és padozatot legalább részben kreosottal bekenni, mert ennek átható szagát nem tűrhetik e rovarok; s majdnem biztosak lehetünk azoknak kitelelése ellen, s e szer azért is jó, mert szagerejét sokáig megtartja. A terpentint szintén jó hatása, de ennek szaga kevésbé tartós. Foghagyma, vöröshagyma vagy bármely más erős szagú növény anyagok hatása csak addig tart, míg szagerejük meg nem csökken. Azon gabonát, mely zsuzsoktól meg van rágva, állatoknak táplálékul adni, a bennők levő álcák és bábok miatt veszedelmes; baromfi takarmány gyanánt azonban felhasználhatjuk.

Legyen elég ennyi e rovar leírásából, s mielőtt a magtárak másik ellenségéről a gabna molyról szólnánk, felemlítünk még némely gyakorlatilag jónak látszó eljárást, melyeket folyóiratokban s egyéb művekben feljegyezve találunk.

A „Praktischer Rathgeber“ ajánlja a zsuzsok ellen, a szellős padlást vagy csürt; s azt mondja, hogy a szokásos lyukak, vagy ablakok nem elégségesek, azoknál nagyobbakat kell készíttetni, és pedig úgy, hogy azok egymással szemben álljanak, ha pedig már a rovar a gabnába bevette magát, egy pár veresbegyet vagy czinegét kell beereszteni, s ezeket annyi vízzel ellátni, a mennyi nem csak ivásra, hanem fürdésre is elegendő, ilyenkor egyszersmind a lyukakat, vagy ablakokat sodronyhálóval kell ellátni. Ezen eljárás mellett a madarak addig nem nyulnak a szemhez, míg zsuzsokat találhatnak. Ha a magtár, hol e rovarok előfordultak, ki üresedik, akkor a deszkákat jól fel kell surolni, azután pedig úgy a deszkákat, mint a falakat egy főzettel kell befecskenyezni, mely következő anyagokból készül: két maroknyi foghagyma, ugyanannyi üröm, egy pár maroknyi só, öt font vasvitriol, egy pár akó viz.

A tapasztalás továbbá azt is tanítja, hogy a zsuzsok a kendert nagyon szereti, s ha a garmadára egy pár szál zöld, vagy szárított kendert, vagy csak a kender főzetével megnedvesített kendőt teszünk, az a zsuzsoktól nagyon meg fog lepenni, s így összefogdosásuk nagyon meg lesz könnyítve; ezen módon néhány nap alatt megtisztítható a magtár e rovaroktól.

Ajánlják még a tavasszal szedhető fiatal nedvdús fenyő hajtásokat a gabnával összecelegyíteni, mely a rovarokat szintén elűzné.

Egy más lap szerint, hogy ha a magvak behordása

*) Landwirthschaftl. Jahrb. fünft. Jahrg. 1874. Heft 4. Breslau

előtt az illető helyiségben komlót szárítunk; ez szintén megóv a zsuzsoktól. Mások épen ezen czél elérésére friss dohány leveleket, és az egerfának fiatal leveles ágait javasolják.

Hogy a gabnának zsuzsokos magtárból, attól mentes magtárba való elszállítását kerülni kell, vagy pedig, hogy ez áthordást csakis a legnagyobb elővigyázattal tehetjük, alig szükséges említenünk.

2. A gabna moly (*Tinea granella*, weisser Kornwurm) a molyféle lepkékhez tartozik, mellső szárnya világos-sárga, feketén tarkázva, hátsó szárnya pedig feketeszürke. A nyári melegek beálltával rendszeren Orbán napja után (május 25.) vagy pedig júniusban szokott megjelenni; a szerint, a mint korábban, vagy későbbben veszi a tavasz kezdetét. Mindjárt kibuvás után párzik, és a nőstény 14 napon keresztül nagyon kicsiny csakis nagyító készülékkel látható tojásokat rak, melyek vagy párjával, vagy egyenként vannak a gabnaszemre tapadva. Peterakáskor, ha van miben válogatni, különösen rozs szemeket keres fel, ámbár más gabnaszemekkel is megelégszik.

Némelykor nagyon kevesen találtnak, más évben pedig ismét bámulatos számú lepke jelenik meg. A himek párzás után mindjárt elhalnak, a nőstények 14 nappal tovább élnek, mely időt a peterakásra használják fel. A petékből rövid idő alatt álcák lesznek, melyeket itt hernyóknak nevezünk. E hernyók világossárga színűek, kivéve a fejet, mely barna veres. A hernyók beburódnak a gabnaszemekbe, ezeknek nyílását, saját kiürített bélsárjukkal fedvén el. Midőn egy álca ily módon a gabnaszem tartalmát elfogyasztotta, akkor ezt bélsára segélyével, másik szemhez tapasztja, melybe ezután belebuvik. E közben a bélsár folytonos szaporulata folytán a két gabnaszem mind jobban jobban lesz összetapadva. Majd e két szemből s az őket összetartó bélsárból álló gomolyhoz egy harmadik, negyedik s. t. b. szem tapasztatik, minek folytán a gabnaszemek és bélsárból álló gomolyok növekednek. Majd az ilyen gomolyok, melyek mindenike egy-egy álca lakhelyét képezi, többben egymásra apasztatnak. Éjjelenként az álcák a garmada felületére is feljönnek, s ott fonó mirigyük segélyével, pókhálóhoz hasonló fonalakat bocsátanak, s ily módon azután a gabna felületén kéreg képződik, mely kirágott gabnaszemek, bélsár és fonalakkal áll, s ezen kéreg alatt az állatok mindig mélyebre húzódnak. A forró napok elmúltával, munkájok megszűnik. Ekkor elhagyják eddigi helyüket s a magtár deszkáinak és gerendáinak hasadékaiba bujnak, hol fadarabocskákból készített és mesterileg összeállított tokban telnek ki, mely épen oly hosszú, minőt a 4 vonal hosszú álca megkiván. Minden tápszer nélkül nyugosz-

nak ők itt marczius vagy aprilisig azaz a tavaszi melegek beálltáig, ekkor bábozzák be magokat; a meleg nyári napok megérkeztével, azaz május végén, június elején pedig mint kifejlett lepkék bujnak elő.

A gabna moly sokkal ártalmasabb, mint a zsuzsok, mert részint pusztításai sokkal nagyobbak, részint sokkal nehezebb őket pusztításaikban akadályozni. Leghatásosabb ellenük a gabonának többszöri megforgatása, s ez itt többet használ, mint az előbbi rovarnál, mert ez által vagy teljesen tönkre jutnak, vagy legalább nem jutnak a bebábozásig. Minthogy úgy a zsuzsok, mint a gabna moly, padlásaink és magtárainkban legtöbb kárt májustól szeptemberig tesz, szükséges hogy ezen időszakban, de kivált a tojás rakás idején, minél többször megforgatassuk gabnáinkat.

Mindkét gabna pusztító róvar ellen, egy gyakorlott gazda, a gabonának minden 14 napbani átrostálását ajánlja, mely műtét által természetesen a tojások nagy része, a gabna szemekről lehull, a zsuzsok pedig lakó helyéből teljesen kizavartatik. Ha az első műtét után még is találkoznának, azok a másodikon teljesen tönkre mennek. Ezen eljárás minden esetre nagyon ajánlatos, mivel nagyobb gabna mennyiség mellett is kivihető, miután ez nagyon szapora munka; ajánlatos azért is, mert így az időnkinti forgatás is feleslegessé válik. Nagyobb biztonság okáért az átrostálást Bertalan napig folytathatjuk, ámbár július vége után nem igen látszik szükségesnek. Ezen eljárást azonban minden évben ismételni kell, mert ha magtárainkat a zsuzsok és gabna molytól megtisztítottuk is, kivált az utóbbi, mint lepke, a szomszédságból könnyen berepülhet.

A gabna molyoktól kirágott szemek, még ártalmasabbak, mint a zsuzsoktól kirágottak, azért tanácsos ezen magvakat magasabb hőfok behatásának kitenni, oly módon, hogy azokat 2 órával a kenyér kivétele után kemenczébe tesszük, s ott addig hagyjuk, míg a kemence kihűlt; ez által nemcsak a gabna moly poronytyai fognak megsemmisülni, hanem a mag is ártatlanná tétetik.

Sok helyről egy más óvszert ajánlanak ellenük, mi egy keverékből áll ugyanis: 0.6 pint (kupa) meleg vizet 12 font vitriollal kell összekeverni, mely a folytonos keverés mellett szét megy, és ezen anyaggal, az illető helyek minden része és szeglete gondosan bekenendő; természetesen a gabona behordás előtt, s ez eljárás egy, vagy kétszer ismétlendő.

Szintén mint jó eljárás említettik még: hogy ha a lapátot, melylyel a gabna forgatását eszközöljük, ánzis olajjal ismételtelen bekenjük.

Kuzmich Miksa.

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1875. szeptember 6-án.

220. Az augusztus 7-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvastatván — észrevétel nélkül hitelesített.

221. Első erdélyi vasút főigazgatósága 4986. sz. a. tudatja, hogy a vándorgyűlésre utazóknak $33\frac{1}{3}\%$ menetdíj kedvezményt engedélyez — örvendetes tudomásul szolgál.

222. A szász nemzet ispánja 994. sz. a. tudatja, hogy a nagybuni erdők feletti felügyeletnek Segesvárszék erdészére leendő áruházása érdekében a közelebbi székgyűlés ez iránti nyilatkozata után fog érdemlegesen válaszolni.

223. Ministerium 18712. sz. a. tudatja, hogy a még meglévő 4 drb tenyészbikának az erdélyi gazdáknak Tordán tartandó vándorgyűlése alkalmával leendő elárverezésébe belegegyezik — örvendetes tudomásul szolgálván, az árverezés napjára és idejéül szeptember hó 30-án délutáni 4 óra tüzetik ki, a kihirdetés eszközzésével és egyéb intézkedésekkel titkár bizatlik meg.

224. Udvarhelyszék törvényhatósága 153. sz. a. tudatja, hogy a tordai vándorgyűlésen képviselőkül Horváth János, Ugron János, Jakabházy Zsigmond, Gyárfás Domokos, Máté Pál, Bodor Pál és Bartha Károly urakat kérte fel, — örvendetes tudomásul szolgálván, a vándorgyűlési intéző bizottsághoz tétetik át.

226. Felyincz város tanácsa 869. sz. a. tudatja, hogy a vándorgyűlésen Magyary Efraim, Szaosvay Lázár és id. Magyary György fogják képviselni — örvendetes tudomásul szolgálván, a vándorgyűlés intéző bizottsághoz tétetik át.

228. Bód Károly több saját- és szamosvölgyi birtokos nevében egy hosszabb memorandumot intéz a választmányhoz, melyre nyílt választ kér — a memorandum az „Erdélyi gazda“ 37-ik számában megjelenvén, annak első kérdő pontjai lehető figyelembe vétel végett az erdélyi országgyűlési képviselők magánértekezletéhez fog felterjesztetni, az egészre nézve pedig a válasz választmányunk nevében a titkár által megadatni.

230. A Mezőség befásítását tárgyzó pályamunkákról az utolsó bíráló véleménye is beérkezvén, kitünt, hogy mindhárom bíráló egyhangulag a III. számú: „egy fa nem erdő“ című pályaműnek ítélte oda a díjat — választmány ezen örvendetes tudomásul véve, nyílt ülésben a kellően lepecsételt jeligés levélke felbontásához fogott, melyből kitünt, hogy a nyertes pályamű szerzője Fekete Lajos, a selmeczi m. kir. bányász- és erdész-akadémia tanára. Az I. és II. pályamunka jeligés levélkéi szintén nyílt ülésben elégettettek, a munkák szerzői pedig, kellő igazolás mellett, azokat a titkári hivataltól visszavehetik. Határozatott továbbá, hogy a bírálók kisebb-nagyobb kifogásai a t. szerző ural, szíves tekintetbe vétel végett, közöltessenek.

231. Somogy megyei gazd. egylet az erdőpusztítás megátolása és a községi erdők fenntartása érdekében a nmlgu ministeriumhoz intézett kérvényét pártolni kéri — pártolása egyhangulag elhatározatott.

238. Egyleti titkár jelenti, hogy f. é. augusztus hó 13-ától

31-ig engedélyezett szabadság idejét makacs szembaja miatt igénybe nem vehette — tudomásul szolgál.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A keszthelyi m. kir. vinczellér és kertésziskola tantervezete.

(Folyt.)

IV. A tanulók köteleességei és igényei.

1. Minden tanuló oktatás, és teljes ellátás fejében évenként az első tanévre 80, a másodikra 60, a harmadikra 50 frtot fizet, melynek felét október hó elején, másik felét pedig márczius hó végeig a magy. kir. gazdasági tanintézet pénztárába lefizetni artozik.

Azon kívül ugyanott kisebb költségek és netáni kártételek fedezésére az év elején 6 frt. teendő le.

Ezen díjak lefizetése alól senki föl nem menthető.

2. Szegény sorsu, példás magaviseletű és ernyedetlen szorgalmu tanulók számára 50 frtjával 6 országos ösztöndíj van rendszeresítve, melyekért a már fölvelt növendékek az igazgatóság útján, a földmívelési, ipar és kereskedelmi ministeriumhoz folyamodhatnak.

3. A tanulóknak saját költségükön készítettett, csak egyszerű, az évszak, valamint foglalkozásukhoz mért, kelmére és szabásra nézve meghatározott olesó egyenruha viselése engedtetik meg, melynek készítése az intézet által közvetitetik.

4. A növendékek teljes ellátásban részesülnek, mely szükséghez mért egyszerű étkezés és kenyéradagokból, azonkívül fűtés és világítás s az ágyneműek mosatásából áll.

5. Ágyneműekről, u. m. legalább egy vánkos két czihával, két takaró, két lepedő és négy törülköző kendő s egyéb testi fehérműről a tanulók maguk gondoskodnak: ezek rendes mosatásáról a tanulók költségén az intézet gondoskodik.

6. A növendékek magaviseletükben a fennálló fegyelmi szabályok és házi rendhez szorosan alkalmazkodni tartoznak.

7. Azon tanulók, kik az iskola számára felállított fegyelmi és házi szabályokat áthágják, különböző fokú büntetésekben részesülnek és súlyosabb vétség esetén az iskola kötelékéből ideiglenesen vagy végkép kirekeszthetők.

8. Karácsonykor, augusztus és szeptember hóban a szorgalmas és jó előmenetelű tanulók mindenkor az igazgatóságtól nyerendő külön engedély alapján, felváltva két-két heti szabadság-időt kapnak, melyet azonban szülei vagy rokonaik házána kötelesek eltölteni.

(Folyt. köv.)

E G Y V E L E G.

* 20991. sz. Pályázat. A debreczeni gazdasági tanintézetben üresedésben levő segédtanári állomásra, melylyel 800 frt évi fizetés és 150 frt lakbér élvezete s a pénztárnoki s

rodatiszti teendőknek, valamint egy pár kisebb fontosságú tanjárgynak: minő a baromtenyésztés, méhészet, selyemtenyésztés stb. előadásának kötelezettsége van egybekötvé, ezennel pályázat hirdetik. A pályázati folyamodványok legkésőbb f. évi október hó 15-éig a debreczeni gazdasági tanintézet igazgatóságához intézendők. Folyamodók kimutatni tartoznak: a) életkorukat, b) az általuk végzett felsőbb gazdasági tanintézet és középiskoláról szóló bizonyítványokat; c) a tanintézet bevégezte után való gyakorlati alkalmaztatásukat. Az állomás legkésőbb f. évi november hó 1-én foglalandó el, s az első szolgálati év próbáévnak fog tekintetni, melynek sikeres bevégezése után fog csak a végleges alkalmazás bekövetkezni. Budapesten, 1875. szeptember hó 14. Földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium.

* Paradicsom almát télen is frissen el tartani magyar-óvári főkertész Köhler Vilmos utasítása szerint a következőképen lehet: mindenekelőtt a legszebb, legkifogástalanabb paradicsomalmát kell kiválogatni, egyenkint tiszta szülő levélbe göngyölgetni és hordócskákban, fazekakban sat. rétegesen egymás felé rakni. Ezen edényeket oly módon kell friss vízzel megtölteni, hogy a paradicsomalma folytonosan víz alatt legyen, minden második nap pedig a vizet le kell eresztetni s frissel pótolni, ennél fogva czélszerűbb lesz könnyen csapolható hordócskát alkalmazni, mintsem fazekat, melynél a víz gyakori felcserélése sok bajjal jár.

* A tordai vándorgyűlésre és tárlatra nagyban folynak az előkészületek, a buzgó intéző bizottság mindent elkövet, hogy kívánt siker koronázza önzetlen fáradságát. A tárlat valamennyi elődjénél dúsabban van díjakkal felszerelve, ugyanis ki van tűzve 5 drb állami arany, 10 drb állami ezüst és 15 drb állami bronze érem, továbbá 150 drb arany és 32 drb tallér. Azonkívül ugy halljuk, hogy a díjazott kiállítók fellette csinos oklevelekben fognak részesítettetni, melyek a bécsi es. kir. gazd. egylet tárlati okmányának mintájára készülnek. A bejelentések a tárlatra egymást érik, a tagsági igazolványok kiváltása is örvendetesen halad s így minden előjel arra mutat, hogy a tordai vándorgyűlés nem csak méltó versenytársa lesz az eddigieknek, de azokat felül is fogja mulni, mit az ügy érdekében szívünkől óhajtnak.

* Országos kertipartermény kiállítás rendez Budapesten f. évi october hó 14-én a magyar orsz. gazd. egylet saját köztelkén, (üllői ut 12. sz.), november 7-én pedig borkiállítás és borvásárt. Midőn e két fontos tárlatra lapunk t. olvasóinak figyelmét előlegesen is felhívjuk, egyszersmint tudatjuk, hogy a részletes propprammot csak jövő számunkban közölhetjük. Miután a t. egylet néhány programmot rendelkezésünkre bocsátott, érdeklődőknek avval szivesen szolgálunk.

* „Egészségi és életmentési Tanácsadó magyar családok számára“ czimű új vállalat indul meg f. é. Oct. 1-től Dr. Kelen József, fővárosi kerületi orvos szerkesztése alatt. Czélja az egészség fenntartásának s a rügtöni életveszélyek elhárításának eszközeit népszerű modorban terjesztetni s a kuruzslás és babonás hiedelmek ellen felvilágosító, a tudomány és józan tapasztalás szülte tanácsokkal harcolni. A hozzánk beküldött mutatvány szám változatos tartalma kö-

vetkező: Mi a czélunk? A betegségek megelőzéséről. Nedves lakások. Az u. n. házi szerek. Újszülöttek tetszhalála. Életszabályok. Egy öreg orvos naplójából. Vegyes közlemények. Mozaik. — A Tanácsadó előfizetési ára csak 2 frt; az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba, Budapest, Gyöngytyuk utca 7. sz. küldendők.

* Állat egészségügyek Angliában. A szarvasmarha-, juh- és sertés között nagy mérvben uralkodó száj- és köröm-fájás miatt Angolország az állatkitvilt szigoruan korlátozván, ezen intézkedés felett élénk vita támadt, kivált a gazdasági szaklapok hasábjain. Az egyik párt azt állítja, hogy Angliában semmiféle járvány, és így láb és körömfájás sem honos, hanem valamennyi ragályos betegség a continensről hurczoltatik be, tehát csakis a legszorosabb zár, az állatbevitelnek legszigorubb ellenőrzése segíthet, a húsarak emelkedésétől nem kell tartani. A másik párt szerint a száj- és körömfájás már régóta honos és a jelen intézkedések t. i. az állatbevitelnek mindenképen való korlátozása csupa komédia, mert mindenekelőtt az országban magában kellene a járványt szigoruan ellenőrizni s ellene megfelelőleg intézkedni. Ugy látszik a vitának azon eredménye lesz, hogy az állatbevitel kérdése tüzetes tanulmány tárgyává fog tétetni, mely alkalmat a külföldi kormányoknak nem volna szabad elhalasztaniok, ha az állatkereskedésnek nagyobb lendületet kívánnak adni.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Gyümölcs csemetéket,

erdei fákat, gumós növényeket,

Gyökeres szőlővesszőket,

(19) **legjobb és hiteles minőségben** (10—12.)
ajánl

a zámi jószágigazgatóság.

(Zám, Hunyadmegye, pósta- és vasut-állomás.)

➔ Kívánatra részletes árjegyzék magyar vagy német nyelven bérmentve nyerhető.

LÓVÁSÁR.

(28)

(3—3)

A kolozsvári es. k. **remontasorozó bizottság** közhírré teszi, hogy mintegy **80 drb remontára** szükségé lévén, azokat jószáguk és nagyságukhoz képest **200 frttól 350 frtig** készpénzben fizeti. A sorozás szeptember 21-én kezdődik.

Alexandrowicz,

elnök, es. k. őrnagy

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra **1000 frttól** a legmagasabb összegig **5% és 6%** kamat mellett törlesztésre. **2000 frton** felüli kölcsönöket rövidebb idő alatt és **5000 frton** felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl

(3) (19—26)

a hatóságilag engedélyezett általános „ipar és keskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, belmonostorutca, 19. sz.

(Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.)

Vetni való Victoria buza leg-
szébb minőségben kapható

Tauffer Ferenczél
Kolozsvárt,

minták bérmentve szolgáltat-
nak ki.

(39—62)

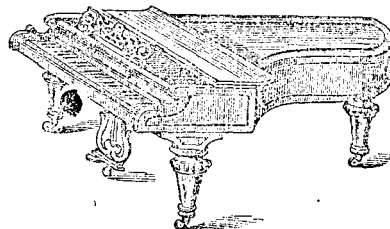
(1)

Legjobb és legolesőbb forrás

ZONGORÁK ÉS HARMONIUMOK

beszerzésére.

használt zongorák megcserezésére,
valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatré-
szekinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-kölösönzési
raktár.Zongora-javítási
műhely.

TRISKA FERENCZ
KOLOZSVÁRT,

Ha távirtdai hivattal szemben.

Kivánatra legújabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel
bérmentve szolgállok. Üzletemben a lehető legnagyobb
olcsóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón
elvégeztetik. (2) (19—26)

Piaci árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mazsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	roz s	zab	törökbuza	széna	szalma	bécsi öl tüzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n										
Kolozsvár	szept. 23	400—420	270—300	200—210	120—130	210—220	150	80	—	—
Nagy-Váradi	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	szept. 2	290—316	112—140	180—214	—	—	160—180	30—60	1000	20
Károly-Fehérvár	szept. 11	353—363	278—288	203—213	162—172	—	116—126	70—80	900	90
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Beszterce	szept. 7	360—420	290	250	160	—	180—250	100—190	650	14
Nagy-Enyed	szept. 9	315—350	250—288	188—225	175—188	—	230—240	30—40	800	20
Szamosujvár	szept. 20	300—380	240—280	200—220	130—140	—	150	50	1200—1400	15
Déas	szept. 21	360—400	300—320	160—180	100—110	—	210—220	50—80	800	16
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hanyiszor a hirdetés megjelentik.

A zsvies megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldő
mellékelt hirdetésé számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösöl
nyomdájának központi irodája (főtér gr. Gyulaf-láz) Mellékletek százanként 1 o. ó.
forintba számíttatnak.

TARTALOM:

A kézi cséplőgépekről. — Két magtári rovar-
ról. — Társalgó. — Választmányi ülés
1875. szeptember 6-án. — A keszthelyi ma-
gyar királyi vinczellér- és kertész iskola tanter-
vezete. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi
árak.